

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	/ 11
Akty prawne	/ 11
Periodyki	/ 11
Inne	/ 12
Od redaktorów	/ 13

Rafał Morek

Rozdział 1. Wprowadzenie	/ 15
1.1. Pojęcie „mediacji”	/ 15
1.2. Podstawy „języka” mediacji	/ 17
1.3. Cele i funkcje mediacji	/ 17
1.4. Zakres zastosowania mediacji	/ 19
1.5. Alternatywne metody rozwiązywania sporów (ADR)	/ 21
1.6. Podstawowe modele rozwiązywania i rozstrzygania sporów	/ 22
1.7. Mediacje a negocjacje	/ 23
1.8. Mediacje a arbitraż	/ 24
1.9. Mediacje a proces sądowy	/ 25
1.10. Skłanianie stron do ugody przez sędziego lub arbitra	/ 26
1.11. Specyfika mediacji	/ 27
1.12. Pytania i zagadnienia do dyskusji	/ 28

Stanisław Kordasiewicz

Rozdział 2. Historyczna i międzynarodowa perspektywa mediacji	/ 31
2.1. Wprowadzenie	/ 31
2.2. Mediacja w późnej starożytności – porozumienia z Egiptu z VI w. n.e.	/ 32
2.3. Państwa o długiej tradycji mediacji: Chiny i Japonia	/ 36
2.3.1. Historia mediacji w Chinach	/ 37
2.3.2. Historia mediacji w Japonii	/ 40
2.4. Historia mediacji w Europie	/ 41
2.4.1. Historia mediacji w Polsce	/ 42
2.5. Historia współczesnej mediacji w Stanach Zjednoczonych	/ 43
2.6. Współczesna mediacja w Europie	/ 45
2.7. Przyszłość mediacji	/ 47
2.8. Podsumowanie	/ 49
2.9. Pytania i zagadnienia do dyskusji	/ 50

Anna Cybulko

Rozdział 3. Konflikt / 51

- 3.1. Wstęp. Znaczenie wiedzy o konflikcie / 51
- 3.2. Definicja konfliktu / 52
- 3.3. Fazy konfliktu / 53
 - 3.3.1. Zmiany konfliktu w czasie / 53
 - 3.3.2. Chronologia powstawania konfliktu według Deutscha i według Pondy'ego / 53
 - 3.3.3. Etapy rozwoju konfliktu / 55
- 3.4. Źródła konfliktu / 56
- 3.5. Dynamika konfliktu / 59
 - 3.5.1. Postawy wobec konfliktu / 59
 - 3.5.2. Cykl konfliktu / 59
 - 3.5.3. Eskalacja konfliktu / 61
- 3.6. Style radzenia sobie z konfliktem / 63
- 3.7. Pozytywny wymiar konfliktu / 66
- 3.8. Pytania i zagadnienia do dyskusji / 67

Anna Cybulko

Rozdział 4. Komunikacja interpersonalna / 69

- 4.1. Komunikacja jako istota działań mediacyjnych / 69
- 4.2. Najistotniejsze zagadnienia z zakresu komunikacji w mediacji / 70
- 4.3. Podstawy konstruktywnego porozumiewania się / 71
- 4.4. Nawiązanie dobrego kontaktu ze stronami / 71
- 4.5. Umiejętności komunikacyjne niezbędne mediatorowi / 74
 - 4.5.1. Techniki aktywnego słuchania / 75
 - 4.5.2. Techniki budowania dobrej atmosfery / 78
- 4.6. Kierowanie przebiegiem rozmowy / 79
- 4.7. Zadawanie pytań / 80
- 4.8. Rola ciszy / 82
- 4.9. Komunikacja niewerbalna – o czym należy pamiętać? / 83
 - 4.9.1. Zachowania niewerbalne a dominacja / 84
 - 4.9.2. Spojrzenia i kontakt wzrokowy / 85
 - 4.9.3. Interpretacja reaktywności / 86
- 4.10. Pytania i zagadnienia do dyskusji / 86

Paweł Waszkiewicz

Rozdział 5. Zasady mediacji / 91

- 5.1. Wprowadzenie / 91
- 5.2. Zasada dobrowolności / 93
- 5.3. Bezstronność i neutralność mediatora / 96
- 5.4. Poufność mediacji / 100
- 5.5. Inne zasady – przegląd / 103
- 5.6. Podsumowanie / 104
- 5.7. Pytania i zagadnienia do dyskusji / 105

Ewa Gmurzyńska

Rozdział 6. Rodzaje mediacji / 109

- 6.1. Wstęp / 109
- 6.2. Podstawowe rodzaje mediacji / 110
 - 6.2.1. Mediacja facylitatywna i mediacja ewaluatywna / 111
 - 6.2.2. Mediacja oparta na interesach stron i mediacja transformatywna / 114

- 6.2.3. Mediacja narratywna (*narrative mediation*) / 117
- 6.2.4. Mediacja humanistyczna (*humanistic mediation*) / 120
- 6.2.5. Mediacje sądowe i mediacje umowne / 122
- 6.3. Podsumowanie / 124
- 6.4. Pytania i zagadnienia do dyskusji / 125

Ewa Gmurzyńska

Rozdział 7. Etapy mediacji / 129

- 7.1. Wprowadzenie. Czynniki wpływające na przebieg mediacji / 129
- 7.2. Etapy mediacji / 130
 - 7.2.1. Przygotowanie mediacji / 131
 - 7.2.2. Otwarcie mediacji – spotkanie wspólne / 134
 - 7.2.3. Wstępne wypowiedzi stron / 138
 - 7.2.4. Wymiana zdań – dialog / 139
 - 7.2.5. Ustalanie kwestii do dyskusji. Ustalanie kolejności omawianych kwestii / 140
 - 7.2.5.1. Ustalanie kwestii do dyskusji / 140
 - 7.2.5.2. Ustalanie kolejności omawiania kwestii / 141
 - 7.2.6. Tworzenie propozycji ugodowych (opcji rozwiązania sporu) / 141
 - 7.2.7. Osiąganie porozumienia / 143
 - 7.2.8. Spisywanie ugody / 143
- 7.3. Spotkania na osobności / 144
- 7.4. Pytania i zagadnienia do dyskusji / 146

Aleksandra Winiarska

Paweł Waszkiewicz

Rozdział 8. Kwestie etyczne w mediacji / 151

- 8.1. Zagadnienia wstępne / 151
- 8.2. Bezstronność, neutralność, poufność – przykład Anny i Michała / 152
- 8.3. Inne istotne zagadnienia etyczne / 159
- 8.4. Wybrane kodeksy etyczne / 160
- 8.5. Pytania i zagadnienia do dyskusji / 164

Anna Cybulko

Agnieszka Siedlecka-Andrychowicz

Rozdział 9. Mediator: role, umiejętności, osobowość / 167

- 9.1. Wstęp – dobry mediator / 167
- 9.2. Role mediatora / 168
 - 9.2.1. Pomoc stronom we wzajemnej komunikacji / 168
 - 9.2.2. Czuwanie nad przebiegiem mediacji / 169
 - 9.2.3. Mediator jako „nauczyciel” / 171
 - 9.2.4. Pomaganie stronom w kreowaniu nowych wartości i ograniczanie postaw roszczeniowych / 171
 - 9.2.5. Uzmysłowanie stronom skutków niezawarcia ugody / 172
 - 9.2.6. Rola mediatora w zakończeniu sporu / 173
- 9.3. Umiejętności potrzebne do prowadzenia mediacji / 173
- 9.4. Osobowość mediatora / 174
- 9.5. Podsumowanie / 177
- 9.6. Pytania i zagadnienia do dyskusji / 178

Rafał Morek

Rozdział 10. Mediacja w sprawach cywilnych / 179

- 10.1. Mediacja jako przedmiot zainteresowania współczesnych
prawodawców / 179
- 10.2. Podstawowe założenia regulacji mediacji w sprawach cywilnych
w prawie polskim / 181
- 10.3. Umowa o mediację / 182
- 10.4. Mediacje ze skierowania sądu / 184
- 10.5. Mediator / 185
- 10.6. Ugoda zawarta przed mediatorem / 186
- 10.7. Wpływ mediacji na bieg terminów przedawnienia. Daty wszczęcia
i zakończenia mediacji / 187
- 10.8. Zasada poufności mediacji / 189
- 10.9. Zagadnienia i problemy do dyskusji / 190

Anna Cybulko

Rozdział 11. Mediacja w sprawach rodzinnych / 193

- 11.1. Mediacja rodzinna jako szczególna postać mediacji cywilnej / 193
- 11.2. Mediacja umowna i mediacja sądowa / 194
 - 11.2.1. Specyfika mediacji umownej w sporach rodzinnych / 194
 - 11.2.2. Specyfika mediacji ze skierowania sądu
w sporach rodzinnych / 195
- 11.3. Pozycja i rola mediatora / 197
- 11.4. Projektowane zmiany kodeksu postępowania cywilnego
w zakresie mediacji rodzinnej / 198
- 11.5. Najnowsze zmiany w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym / 199
- 11.6. Pytania i zagadnienia do dyskusji / 199

Agnieszka Siedlecka-Andrychowicz

Rozdział 12. Mediacja w sprawach karnych / 203

- 12.1. Wstęp / 203
- 12.2. Mediacja w prawie europejskim / 204
- 12.3. Podstawy prawne mediacji w polskim procesie karnym / 206
- 12.4. Postanowienie o skierowaniu sprawy do postępowania
mediacyjnego / 208
- 12.5. Mediator / 210
- 12.6. Przebieg postępowania mediacyjnego / 211
- 12.7. Wpływ mediacji na postępowanie karne / 212
- 12.8. Kwalifikowanie sprawy do postępowania mediacyjnego / 213
- 12.9. Podsumowanie / 214
- 12.10. Pytania i zagadnienia do dyskusji / 215

Paweł Waszkiewicz

Rozdział 13. Mediacja w sprawach nieletnich / 219

- 13.1. Uwagi wstępne / 219
- 13.2. Wprowadzenie mediacji w sprawach nieletnich w prawie
polskim / 222
- 13.3. Regulacje prawne / 223
- 13.4. Ocena mediacji w sprawach nieletnich i perspektywy
jej rozwoju / 227
- 13.5. Pytania i zagadnienia do dyskusji / 228

Magdalena Żurawska

Rozdział 14. Mediacja jako metoda rozwiązywania

indywidualnych i zbiorowych sporów pracy / 231

- 14.1. Mediacja jako jedna z metod ugodowego likwidowania indywidualnych sporów z zakresu prawa pracy / 231
 - 14.1.1. Specyfika prawa pracy / 231
 - 14.1.2. Pojęcie indywidualnego sporu z zakresu prawa pracy / 232
 - 14.1.3. Metody likwidowania indywidualnych sporów z zakresu prawa pracy / 233
 - 14.1.4. Mediacja w sporach z zakresu prawa pracy – podstawa prawna / 235
 - 14.1.5. Doniosłość zasady ugodowego rozwiązywania sporów w sprawach z zakresu prawa pracy / 236
 - 14.1.6. Zalety mediacji dla stron stosunku pracy / 236
 - 14.1.7. Bariery dla stosowania mediacji w sprawach z zakresu prawa pracy / 238
- 14.2. Mediacja jako metoda rozwiązywania sporów zbiorowych / 239
 - 14.2.1. Pojęcie sporu zbiorowego – przedmiot, specyfika / 239
 - 14.2.2. Tryb rozwiązywania sporów zbiorowych – etapy / 241
 - 14.2.2.1. Rokowania / 242
 - 14.2.2.2. Mediacja – rozpoczęcie, osoba mediatora / 243
 - 14.2.2.3. Wynagrodzenie mediatora / 244
 - 14.2.2.4. Strajk ostrzegawczy / 245
 - 14.2.2.5. Kompetencje mediatora / 245
 - 14.2.2.6. Porozumienie / 247
 - 14.2.2.7. Protokół rozbieżności / 247
 - 14.2.2.8. Kompetencje mediatora – podsumowanie / 248
- 14.3. Misje dobrej woli / 249
- 14.4. Konkluzje / 250
- 14.5. Pytania i zagadnienia do dyskusji / 252

Andrzej Szpor

Rozdział 15. Mediacja w prawie administracyjnym / 257

- 15.1. Uwagi wstępne / 257
- 15.2. Europejskie standardy rozwiązywania sporów administracyjnych / 259
- 15.3. Postępowanie mediacyjne przed sądami administracyjnymi w Polsce / 261
 - 15.3.1. Cele sądowoadministracyjnego postępowania mediacyjnego / 263
 - 15.3.2. Zakres spraw podlegających załatwieniu w postępowaniu mediacyjnym / 263
 - 15.3.3. Inicjowanie mediacji sądowoadministracyjnej / 264
 - 15.3.4. Prowadzący postępowanie mediacyjne / 265
 - 15.3.5. Przebieg postępowania mediacyjnego / 266
 - 15.3.6. Ustalenia w toku postępowania mediacyjnego / 266
 - 15.3.7. Dalszy bieg postępowania sądowoadministracyjnego / 267
- 15.4. Ocena wprowadzenia mediacji sądowoadministracyjnych do polskiego prawa / 267
- 15.5. Perspektywy mediacji poza postępowaniem sądowoadministracyjnym / 268
 - 15.5.1. Perspektywy mediacji w postępowaniu administracyjnym / 270
 - 15.5.2. Perspektywy mediacji poza postępowaniem administracyjnym / 272
- 15.6. Pytania i zagadnienia do dyskusji / 273

Michał Czapski

Rozdział 16. Mediacja w sporach akademickich / 275

- 16.1. Wstęp / 275
- 16.2. Spory akademickie / 276
- 16.3. Płaszczyzny konfliktów na uczelniach / 277
- 16.4. Spory, do jakich dochodzi na uczelniach / 278
- 16.5. Sposoby rozwiązywania sporów akademickich na polskich uczelniach / 279
- 16.6. Rozwiązywanie sporów akademickich za pomocą alternatywnych metod rozwiązywania sporów / 282
- 16.7. Młodsza siostra mediacji akademickiej / 284
- 16.8. Jak to się robi w...? / 285
- 16.9. Podsumowanie / 287
- 16.10. Pytania i zagadnienia do dyskusji / 288

Ewa Gmurzyńska

Rozdział 17. Mediacja a prawnicy / 289

- 17.1. Wprowadzenie / 289
- 17.2. Badania psychologiczne dotyczące osobowości prawników / 290
- 17.3. Prawo w mediacji / 293
- 17.4. Rola prawników w mediacji / 295
 - 17.4.1. Prawnicy jako pełnomocnicy stron w mediacji / 295
 - 17.4.2. Informowanie klientów o mediacji / 298
 - 17.4.3. Identyfikacja celów mediacji / 299
 - 17.4.4. Obiektywna ocena sprawy przed podjęciem decyzji o mediacji / 299
 - 17.4.5. Czas przystąpienia do mediacji / 299
 - 17.4.6. Wybór mediatora / 300
 - 17.4.7. Pomoc prawnika w przygotowaniu dokumentacji dla mediatora / 300
 - 17.4.8. Zapewnienie udziału właściwych osób / 301
 - 17.4.9. Przygotowanie planu mediacji / 301
 - 17.4.10. Przygotowanie klienta do mediacji / 302
 - 17.4.11. Udział w mediacji / 303
- 17.5. Zmiana podejścia do wykonywania zawodów prawniczych / 303
- 17.6. Pytania i zagadnienia do dyskusji / 305

O Autorach / 309